

Variasjoner i finansiering av fastlegeordningen –

3. oppfølgingsundersøkelse

Kortfattet beskrivelse av hovedresultater

9.7.2021

Ipsos og Samfunnsøkonomisk analyse anslår at 267 av landets 356 kommuner (75 %) subsidierer fastlegeordningen utover den ordinære fastlegeordningen (hovedmodellen). Subsidiering forekommer oftere blant mindre sentrale kommuner og mellomstore kommuner. Endringen fra i fjor (81 %) til i år (75 %) er innenfor feilmarginene, og dermed ikke signifikant.

Ved egenfinansiering/subsidierer yter kommunene bidrag på en annen måte enn gjennom fastlegeordningens hovedmodell. Dette kan være kombinasjonsløsninger der kommunen beholder basistilskudd mot at den drifter f.eks. kontorlokaler, hjelpepersonell, utstyr, IT-støtte mv. («null-avtale»), fastlønnsdrift eller andre ordninger. Slike løsninger kan gi merkostnader for kommunene.

Gjennom utredningen er det kartlagt at majoriteten (84 %) av kommunene som subsidierer fastlegeordningen har merkostnader knyttet til dette. Merkostnadene for kommunesektoren estimeres til 591 millioner kroner i 2020, mot 520 millioner kroner i 2019, 439 millioner i 2018 og 378 millioner kroner i 2017. Estimatenes baserer seg på rapporterte merkostnader fra surveyene, og er på den bakgrunn beheftet med usikkerhet. Den prosentvise veksten i kommunenes kostnader ser ut til å ha avtatt noe, med et estimat på 14 prosent vekst fra 2019 til 2020 mot 18 prosent vekst fra 2018 til 2019. De anslåtte merkostnadene for 2020 er signifikant høyere enn anslagene for 2018 og 2017. Som andel av kommunenes kostnader til basistilskudd og utjamningstilskudd ved finansiering av fastlegeordningen i 2020 (3,1 milliarder kroner), utgjør de estimerte merkostnadene 19 %. Tilsvarende andel var 21 % i 2019, 18 % i 2018 og 15 % i 2017.

Blant kommunene som pr. nå *ikke* subsidierer fastlegeordningen, vurderer ca. halvparten (53 %) at de i fremtiden vil måtte gjøre det, forutsatt at ordningen fortsetter som i dag. Dette gir en pekepinn på kommunenes «tilstrømning» til subsidieringsløsninger.

Alt i alt vurderer vi som ved de foregående kartleggingene at subsidiering av fastlegeordningen forekommer relativt hyppig, og at innsatsen utgjør en ikke-ubetydelig kostnad for kommune-Norge. Vi har også avdekket at kommunenes hyppigste formål med alternative subsidieringstilbud er å rekruttere og beholde fastleger over tid. Dette understøtter konklusjonene fra de tre foregående kartleggingene (2018-2020) om at fastlegeordningens hovedmodell ikke gir tilstrekkelige insentiver for fastlegene til å la seg rekruttere og bli i stillingene sine over tid på tvers av kommuner. Vi estimerer også at kommunenes merkostnader ved subsidiering av fastlegeordningen har økt over tid.

Short descriptions of main results

Ipsos and Samfunnsøkonomisk analyse estimate that 267 of Norway's 356 municipalities (75%) subsidize the Regular General Practitioner scheme (RGP scheme) in addition to the ordinary RGP scheme (the main model). Subsidies are more common among less central municipalities and medium-sized municipalities. The change from last year (81%) to this year (75%) is within the margins of error, and thus not statistically significant

In the case of self-financing / subsidies, the municipalities make contributions in a different way than through the RGP scheme's main model. These can be combination solutions where the municipality retains the basic subsidy in exchange for operating e.g. office space, support staff, equipment, IT support, etc. ("zero agreement"), operation with fixed salary or other solutions. Such solutions can result in additional costs for the municipalities.

Through the study, we have found out that the majority (84 %) of the municipalities that subsidize the RGP scheme have additional costs related to this. The additional costs for the municipal sector are estimated at NOK 591 million in 2020, compared with NOK 520 million in 2019, NOK 439 million in 2018 and NOK 378 million in 2017. The estimates are based on reported additional costs from the surveys and are therefore subject to uncertainty. The percentage growth in the municipalities' costs seems to have slowed somewhat, with an estimate of 14 per cent growth from 2019 to 2020 against 18 per cent growth from 2018 to 2019. The estimate for the additional costs in 2020 is statistically significantly higher than the estimates for 2018 and 2017. As a proportion of the municipalities' costs for basic grants and equalization grants for financing the RGP scheme in 2020 (NOK 3.1 billion), the estimated additional costs amount to 19 %. The corresponding proportion was 21 % in 2019, 18 % in 2018 and 15 % in 2017.

Among the municipalities as per. now do not subsidize the RGP scheme, approx. half (53%) assess that they will have to do so in the future, provided that the RGP scheme continues as it is today. This gives an indication of the municipalities' "influx" of subsidy solutions.

All in all, we consider, as in the previous studies, that subsidizing the RGP scheme occur significantly frequently, and that the effort constitutes a not insignificant cost for the municipalities of Norway. We have also revealed that the municipalities' most frequent purpose with alternative subsidy offers is to recruit and retain RGPs over time. This supports the conclusions from the three previous studies (2018-2020) that the RGP model's main model does not provide sufficient incentives for RGPs to be recruited and remain in their positions over time across municipalities. We also estimate that the municipalities' additional costs of subsidizing the RGP scheme have increased over time.